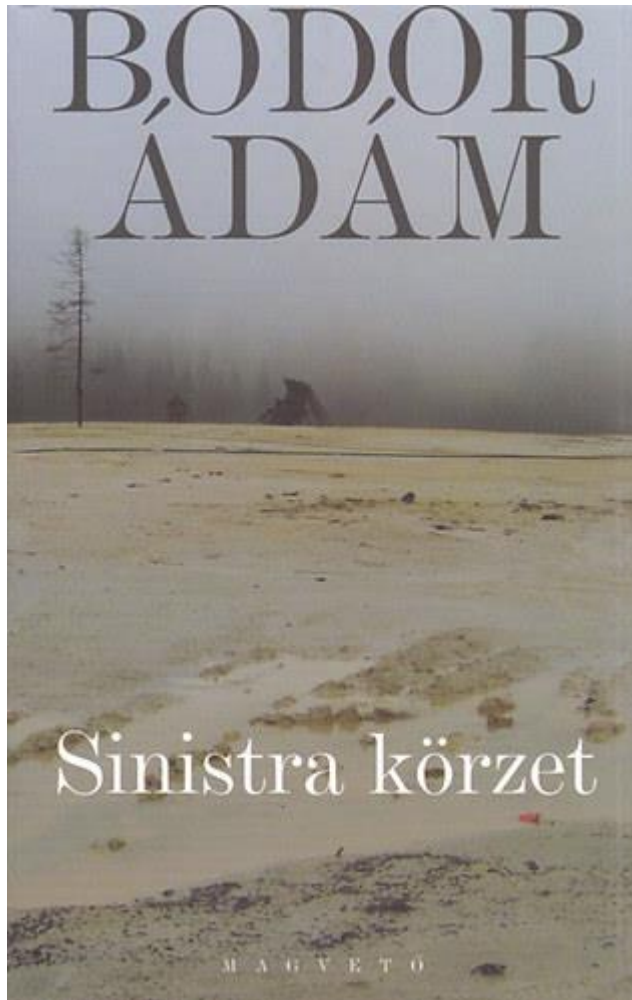

Kortárs magyar irodalmi olvasókör

Témavezető: Ujlaki Tibor

Bodor Ádám: Sinistra körzet

Néhány szempont a beszélgetéshez:

Életrajzi vonatkozás:

B. Á. 1982-ben települ át Magyarországra.
Alterege? Andrej Bodor (álnév), 1936-ban született

„Az én esetemben életrajzi és alkati adottságoknál fogva a kelet-európai történelmi táj, a sorompók, a szögesdrótok szövényes világa, az ebből eredő közérzet és életszemlélet ez a terület. Egyszersmind olyan hely, amelynek az alkotás, a képzelődés során megnyílnak a rejtekei, feltárulnak a mélységei, olyan meglepetésekkel, amelyek a történetet fordulatról fordulatra tovább vezetik.”

„Ilyen történetek szereplője én soha nem voltam, és nem is találkoztam olyan emberekkel, akikkel hasonló dolgok megestek. Egy bizonyos tájat, egy sajátos földrajzi környezetet, persze, ismertem a Kárpátok talán legismeretlenebb részén. Nekem ezeket a történeteket a táj sugallta Természeti rend és katonai diktatúra összekapcsolódása.” (Bodor Ádám: A börtön szaga)

A mű struktúrája, műfaja:

Holmi 1990 novellapályázat: *Természetrajzi gyűjtemény Sinistra körzetben – földj.*
15 novella egybeszerkesztése (1992). – novellafüzér?

Lásd: **alcím** - Egy regény fejezetei – önálló történetek, laza epizódok (mégis kapcsolódnak).

15 számozott fejezet, az egységek zárójeles címben, mindegyik birtokos szintagma, a birtokos az a szereplő aki köré épül az adott fejezet.

A cím és a topográfia. Sinistra jelentése: vészterhes, baljóslatú. A körzet: elzárt terület. De rezervátum is: a kitzsítottak (?) világa. A táj címszereplő, a többi szereplő irányítója. Sinistra, Dobrin City, a természetvédelmi terület és a medvéket őrző rezervátum a topológiai struktúra belső tagolódását mutatja. A Sinistra folyó az egész környéket behálózza, területileg behatárolja, körülzárja.

Földrajzilag elhelyezhető: Románia északnyugati része, az ukrán határon.

Épített környezet: Elmegondozó (sárga pavilon), természetrajzi múzeum, laktanya, halottasház.

Idő: Nem tudjuk pontosan, mikor játszódik a történet (évszakok váltakozása, de a hétköznapok egybeolvadnak (csütörtök!)): az idő megfagy: *„Hetek, hónapok vagy talán már évek óta élttem Andrej Bodor álnéven Sinistra körzetben”*. Linearitás helyett ciklikusság.

A **kompozíció kerete**: Andrej Bodor két megjelenése: biciklivel érkezik több évre, majd Suzukival egy napra.

- Andrej eredetileg azzal a céllal érkezik Sinistrára, hogy megtalálja mostohafiát, s rávegye a közös hazatérésre: a találkozás alkalmával Béla Bundasian elutasítja a szökés lehetőségét, majd felgyújtja magát.

- A regényzárlatban a napfényes Balkánról (a szabadság világából) érkező, dúsgazdag Andrejt a hegytetőről visszatekintve „jóleső meleg” járja át, amikor megpillantja „sítalpainak ezüstös szalagját” a tisztásokon, s elégtétellel nyugtázza, „mégsem tűnök el erről a tájról nyomtalanul”. A holdfényben megcsillanó, cementhordástól keletkezett fagyott sínyomok a bűvópatakok barlangjába befalazott helybeli férfi megölésének emlékét őrzik.

A szereplők szándékai egyebekben hozzáférhetetlenek.

Narrációs ismétlések szövegszervező ereje: előre- és visszautalások, ismétlődések, halmozások, kihagyások, sorrendcserek (idő!). Ebben fontos szerepe van a tájleírásoknak. Gyakran újból megfogalmazódnak már ismert tények az egyes fejezetekben (ez a különállást erősíti). A fejezetek epizódyszerűek, ugyanannak a témák a variációi (fűga).

Keretes szerkezet: (az első fejezetben az utolsó fejezet eseményei is megjelennek, helyenként szó szerinti megegyezés).

Irodalmi hagyományba ágyazottság:

Kelet-európai groteszk? abszurd?

Ua.: archaikus, egyszerre reális és mesebeli világ: a narráció feloldja a "hétköznapi-valószerű" és a fantasztikus nyelvi világ határait (mágikus realizmus?). Hétköznapi apokalipszis.

Megközelítések:

- **politikai olvasat**: a **totalitárius hatalom** megjelenítése

Mi igazolhatná ezt?

A hegyivadászok ellenőrzése alatt álló közösségben mindenki kiszolgáltatott, az egyéni életstratégiák az alkalmazkodás különböző módozataira korlátozódnak, a körzet lakosai ellenállás nélkül fogadják el alávetett helyzetüket a hatalom rendjében. A főhős fejlődését is a környezethez való idomulás, a katonai apparátussal való együttműködés jellemzi. Nevüket elvesztik (dögcédula). Mindenki beépül a rákényszerített rendbe. De ez a rend kiismerhetetlen: nem tudni, mi miért történik. (A világ ésszerű rendje, kiismerhetőség illúzió.)

Csak két módon lehet elhagyni a körzetet: a hatalom hozzájárulásával – legitim módon, vagy illegitim módon, szökve, a hegyeken át (ahogy Bebe Tescovina és Géza Hutira teszi), vagy pedig Mustafa Muckerman kamionjában, a fagyott húsok közé rejtőzve. (Vagy öngyilkosság.)

De: végül a körzet majdnem teljesen kiürül Béla Bundasian az öngyilkossága előtt: „úgy veszem észre, mindenki elmegy”

A regényben megjelenő lázadás csak epizód (a forradalom paródiája?). Ugyanazon a nyelven beszél (szer – excrementum).

Egzisztenciális olvasat:

A halál országa: az itt élők vagy belepusztulnak a tunguz náthának nevezett vírusos járványba, vagy öngyilkosok lesznek. Halálukkal „beleolvadnak” a természetbe. A szereplők rezignáltan várják a sorsukat.

Pl.: Coca Mavrodin: *„ültében elaludt az erdőn, ott lepte meg az ónos eső, s ő mozdulatlanul, mint egy alvó lepke, a rárakódó jégcseppek üvegébe fagyott. A jégtuskót később a szél fölborította, szétört darabokra, és egyszerűen elolvadt. Helyén csak egy ázott, bogárszagú, ezredesi csillagokkal teletűzdelt rongykupac maradt.”*

Béla Bundasian: felgyújtotta magát, hogy „mint könnyű zuzmópernyét magával ragadja a patak”.

„A regényben a létezés alapjai és az emberi szituáltság mélyebb tragikumára tárul fel.” A szimbolikusság mellett deszakralizálás: a medvezervátum helyszínéül szolgáló lerombolt kápolna. - „A területről szökni akaró emberpár alakja [...] biblikus motívumokat idéz. [...] A Paradicsomból való kiűzetés motívumával ellentétben a regény végén az emberpár elválík egymástól.”

Elbeszélői hang: személytelen, részvétlen. **Narráció:** E./1. és E./3.

Szereplők:

Andrej Bodor

Puiu Borcan

Aranka Westin

Elvira Spiridon

Coca Mavrodin Mahmudia

Gábiel Dunka, a törpe

Géza Kökény, az időtlenségben-élés mestere

Oleinek doki – a medvék gondozója

a két albínó iker

Béla Bundasian

Cornélia Illarion (Connie Illafeld) - hormonkezeléssel a legáltalibb szintre taszítják. Így se nem ember, se nem állat

Aron Wargotzki (Andrej cementezi a földbe)

Dehumanizált, animalizált világ:

Betegség: tunguz nátha

Állatvilág:

- maga a természet is animalizált: menyétvörös sziklák, menyétalakú hófolt

- képzeletbeli lények: csonttollú madár, griffmadár

- medve (soha nem mutatkoznak meg, de kiszolgálják őket), lovak (meghökölnek az emberi hamutól), vadludak, varjak, menyészerű állat (Géza Hutira füle!), hal a zacskóban (?)

Az emberek: nemi ösztön, bogyókat esznek, biológiai funkciók, erkölcsiség hiánya. Elvira Spiridon: „berkenyemadár”, Aranka Westin: „vén csataló”, Coca Mavrodin rovarszagot áraszt,

lárvaszerű. A vörös kakas (idegen). A hatósági különítményesek: szürke gunarak. A kantinos pórázon vezeti kislányát, akit többször hiúzként emlegetnek, a megbolondult nő is egy szőrös állathoz hasonlít

Animális létezés: testiség a középpontba (pl. az ürítések változatos bemutatása – vizelés, hányás).

De: megjelenik a **boldogság**:

- Olyan apró örömök válnak a boldogság kísértő jelenségeivé, mint a denaturált szesz iszogatása
- Andrej: „*És nekem valami azt súgja, itt fog kikerekedni az életem*“.

- miután a körzetet uraló hatalmi rendszer feltétlen kiszolgálója lesz, akkor végre „megkapja” a hatalom szimbolikus képviselőjétől, Coca Mavrodin-Mahmudiától szolgálataiért cserébe a nőt, akire annyira vágyott: „*Mit akarsz még? hiszen mindent elértél. Heversz elnyúlva, Elvira Spiridon bársony fenekével az öledben. A tetőre érkeztél, fiam.*”

A végén, Aranka Westinnel: „*Egy darabig még illendőségből erről-arról elbeszélgettünk, de a sötétségben kezünk a gombok, pertlik oldása közben egyre csupaszabb helyeken találkozott, mígnem lekerült testünkről minden ruha. Bőre, mintha víz csordogálna alatta, hűvös volt, hasa alól rég kipusztult a moha, csülkeink koppantak, mint a boróka gyökerek. Történt, ami történt, nem bánom meg soha.*”

Irodalom:

[A karanténállapot irodalma / Bodor Ádám – Sinistra körzet / PRAE.HU - a művészeti portál](#)

[Merről fúj a szél? \(Középkori elbeszélések nyomai Bodor Ádám Sinistra körzetében\) \(szofa.eu\)](#)

Szirák Péter: A periféria poétikája? (A Bodor Ádám-olvasás) [Alföld - EPA \(oszk.hu\)](#)

Boros Enikő: A Sinistra körzet motívumhálója [Korunk - 2003. május - EPA \(oszk.hu\)](#)

Eged Alice: A Sinistra körzet kísértete [Forrás, 2002 \(34. évfolyam, 1-12. szám\) | Library | Hungaricana](#)

Simon Attila: A nem-tudás méltósága (Bodor Ádám: Sinistra körzet)

[\(PDF\) A nem-tudás méltósága \(Bodor Ádám: Sinistra körzet\) = Tapasztalatcsere, 2005, 92-97. | Attila Simon - Academia.edu](#)